

Genişletilmiş Karadeniz Bölgesinin Geleceği: Fırsatlar ve Riskler”

14 Nisan 2006 TOBB ETÜ Senato Salonu

Türkiye Ekonomi
Politikaları Araştırma
Vakfı

1.14 Nisan 2006 tarihinde, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreteri Tedo Japaridze'nin konuşmacı olarak katıldığı “Genişletilmiş Karadeniz Bölgesinin Geleceği: Fırsatlar ve Riskler” başlıklı yuvarlak masa toplantısı TOBB-ETÜ senato salonunda gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, Karadeniz Bölgesi'nin geleceğinin belirlenmesinde Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİT)'nin oynayabileceği role ve KEİT'in yeniden yapılandırılması senaryolarına ilişkin öngörülerde bulunulmuştur.

2.Toplantıda, soğuk savaş döneminin ardından Karadeniz bölgesinde yaşanan bölgesel boşluğun Türkiye'nin ortaya koyduğu KEİT ile doldurulduğu; fakat bugün gelinen noktada gelişen yeni konjonktür sebebiyle KEİT'in işlevselliğinin sorgulanır durumda olduğu ortaya konuldu.

3.Karadeniz Havzasının, Kafkasya Avrupa arasında petrol ve enerji hatları açısından halen stratejik bir koridor olduğu fakat KEİT'in kurulduğu günden bu yana geçen süre içerisinde petrol harici ticaretin üye ülkeler arasında yeterince gelişmediği bir gerçektir.

4.Toplantıda, KEİT bölgesi ülkelerinin halen liberal ekonomik dönüşümü gerçekleştirememesi ve küresel ekonomik yaklaşımları benimsememesi olması sebebiyle KEİT üye ülkeleri arasında gerçek anlamda bir ticaret yaratılmadığı ortaya konulmuştu. Bu noktadan hareketle, KEİT bünyesinde ticareti kolaylaştırıcı ve arttırıcı mekanizmaların geliştirilmesi gereğinin altı çizilmiştir. Ayrıca, Selanik merkezli Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası'nın güçlendirilmesi gereği ortaya konulmuştur.

5.KEİT bölgesinde, ekonomik işbirliği ve ticaret hacminin yeterince gelişmemesinin kök sebeplerinden biri olarak bölgede yaygın olan donmuş sorunlar (Güney Osetya-Abazya, Yukarı Karabağ) gösterilmektedir. Bu noktadan hareketle, KEİT'in yumuşak güç uygulamalarına yönelik olarak kapasite geliştirmesi gerektiği ve özellikle uzlaşmazlık çözümlemesi mekanizmalarının kurulması fikri dile getirilmiştir. Ancak bu şekilde; yukarıda değinilen donmuş sorunlara KEİT'in aktif olarak müdahil olabileceği vurgulandı. Toplantıda bu konuya ilişkin olarak; bahsedilen donmuş sorunların çözümünde KEİT'in, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gibi bölgede aktif olan kuruluşlarla yakın ve işbirliği içerisinde çalışması fikri ortaya konuldu.

Genişletilmiş Karadeniz Bölgesinin Geleceği: Fırsatlar ve Riskler” 14 Nisan 2006 TOBB ETÜ Senato Salonu

6. Toplantıda ayrıca KEİT'in geleceğine ortaya konulan fikirlerin ve mevcut fikir ayrılıklarının yarattığı kampaşmaya ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Halihazırda, KEİT'in nasıl bir bölgesel yapılanmaya dönüşmesi gerektiği hususunda ortaya konulan üç ana senaryonun olduğu belirtildi ve bu senaryoların artı ve eksilerinin değerlendirilmesi yapıldı.

a. Birinci senaryo olarak gündeme getirilen, Türkiye ve Rusya'nın desteklediği bölgesel KEİT'in statükocu bir yaklaşım olduğu, Karadeniz bölgesinde ne ticari ne siyasi fazla bir kazanım öngörmediği belirtildi. Ayrıca bu senaryo dahilinde, Türk Rus yakınlaşmasının Türk dış politikasının genel dinamikleri düşünülürse sürdürülebilir bir alternatif olmadığı dile getirildi.

b. İkinci senaryo olarak ABD'nin stratejik çıkarları sebebiyle desteklediği Karadeniz bölgesinin NATO şemsiyesi altında şekillendirilmesi dile getirildi ve tartışıldı. Böylesi transatlantik ekseninde bir yaklaşımın özellikle yeni NATO ve AB üyesi ülkeler tarafından desteklediği fakat özellikle Türkiye ve Rusya tarafından çekince ile karşılandığı ortaya konuldu. Özellikle Montrö Antlaşması ile çizilen boğazların rejiminin bu senaryo dahilinde nasıl korunacağını netleşmemesinin Türkiye açısından büyük bir endişe kaynağı olduğu belirtildi.

c. Üçüncü ve son senaryo olarak KEİT'in AB ekseninde yeniden yapılandırılması süreci üzerinde tartışıldı. Bu senaryo dahilinde; AB'nin KEİT üyesi ülkelerle münhasır ticaret antlaşmaları yapması yerine bir bütün olarak KEİT'le çeşitli ticari antlaşmalar yapmasının öncelikli adım olacağı dile getirildi.

7. Toplantı sonunda mutabık kalınan nokta; Karadeniz bölgesinin önümüzdeki dönemde yeniden yapılanacağı ve bu yeniden yapılanma sürecinde bir büyük gücün bu sürece liderlik etmesinin gerektiği ortaya konuldu. Tarihsel olarak; Osmanlı İmparatorluğu dönemi ve KEİT'in kurulmasında oynadığı belirleyici rol düşünülürse Türkiye'nin Karadeniz bölgesinin yeniden yapılandırılması sürecinde en önemli aktörlerden biri olduğu ortak akıl olarak belirtildi.